





شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان:

بررسی محدودیت ها و موارد استثنا در اطاعت فرزندان از والدین در فقه شیعه و اهل سنت

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر حسن حسینی

نگارنده

ندا پیامنی

سال تدوین

۱۴۰۴

تحميديه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلَا أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ، وَالْآخِرِ بِلَا آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ. الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ
النَّاطِرِينَ، وَعَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ.
ابْتَدَعَ بِقُدْرَتِهِ الْخَلْقَ ابْتِدَاعاً، وَاخْتَرَعَهُمْ عَلَى مَشِيَّتِهِ اخْتِرَاعاً. ثُمَّ سَلَكَ بِهِمْ طَرِيقَ إِرَادَتِهِ، وَبَعَثَهُمْ
فِي سَبِيلِ مَحَبَّتِهِ، لَا يَمْلِكُونَ تَأْخِيرًا عَمَّا قَدَّمَهُمْ إِلَيْهِ، وَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَقَدُّماً إِلَى مَا أَخَّرَهُمْ عَنْهُ.

تقديم به

ساحت نورانی امیرالمومنین و امام المتقین علی (علیه السلام) و حضرت صدیقہ کبری فاطمہ
زہرا (سلام اللہ علیہا).

تقدیر و تشکر

خداند متعال را شاکرم که با عنایت و توجه خود در نگارش این تحقیق یاری‌ام کرد
سپس از استاد بزرگوار جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر حسن حسینی که
راهنمایی این پایان نامه را به عهده داشته اند کمال تشکر را دارم.

منابع

*قرآن کریم

منابع فارسی

الف) کتاب‌ها

- ۱- ازغندی، علیرضا، تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی ایران (۱۳۲۰-۱۳۵۷)، تهران: سمت، ۱۳۸۶.
- ۲- آشتیانی، سید محمد مهدی، مدخل علم اصول فقه، چاپ دوم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۸.
- ۳- خمینی، سید روح‌الله، تحریر الوسیله، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۹.
- ۴- خمینی، سید روح‌الله، توضیح المسائل، ج ۲، چاپ چهارم، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۹.
- ۵- امامی، محمد حسن، تحولات حقوق خانواده در ایران، چاپ سوم، تهران: میزان، ۱۳۹۵.
- ۶- انصاری، مرتضی، القواعد الفقهیة، قم: مجمع الفکر الاسلامی، ۱۴۱۵ق.
- ۷- باقری، خسرو، هویت، تهران: نشر دیدار، ۱۳۹۰.
- ۸- بروجردی، سید محمد، القرآن و العلم، قم: انتشارات بوستان کتاب، ۱۳۸۶.
- ۹- بشیریه، حسین، جامعه‌شناسی سیاسی، تهران: نشر نی، ۱۳۷۹.
- ۱۰- بهجت، محمد تقی، استفتائات، قم: نشر یلدا، ۱۳۸۷.
- ۱۱- بهجت، محمد تقی، توضیح المسائل، قم: نشر یلدا، ۱۳۸۷.
- ۱۲- بهشتی، احمد، خانواده در اسلام، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۶۰.

- ۱۳- بهشتی، محمد، نگاهی گذرا به نظام اقتصادی اسلام، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۶۸.
- ۱۴- تبریزی، جواد، استفتائات جدید، قم: انتشارات نبوی، ۱۳۸۸.
- ۱۵- تبریزی، جواد، منهاج الصالحین، قم: انتشارات نبوی، ۱۳۸۸.
- ۱۶- ثقفی، محمد، تاریخ تشیع در ایران، تهران: انتشارات علمی، ۱۳۷۵.
- ۱۷- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوق، چاپ ششم، تهران: کتابخانه گنج دانش، ۱۳۸۲.
- ۱۸- جعفری، محمد، تفسیر کوثر، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۸.
- ۱۹- جعفری لنگرانی، محمد فاضل، جامع المسائل، قم: انتشارات فکر، ۱۳۸۵.
- ۲۰- جوادی آملی، عبدالله، تفسیر موضوعی قرآن (اخلاق در قرآن)، قم: اسراء، ۱۳۸۸.
- ۲۱- جوادی آملی، عبدالله، شریعت در آینه معرفت، قم: اسراء، ۱۳۸۹.
- ۲۲- جوادی آملی، عبدالله، زن در آینه جلال و جمال، چاپ سوم، قم: اسراء، ۱۳۹۰.
- ۲۳- جوهری، محمد، جامعه‌شناسی خانواده، تهران: روشنگران، ۱۳۷۲.
- ۲۴- حائری، کاظم، مباحث الأصول، قم: مجمع الفکر الاسلامی، ۱۴۰۹ق.
- ۲۵- حکیمی، محمدرضا، الحیاء، ج ۲، چاپ دوم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۶.
- ۲۶- حلبی، علی اصغر، تاریخ علم کلام در ایران و جهان اسلام، تهران: اساطیر، ۱۳۶۴.
- ۲۷- خامنه‌ای، سید علی، اجوبه الاستفتائات، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۲.
- ۲۸- خامنه‌ای، سید علی، استفتائات، تهران: دفتر مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸.
- ۲۹- خرازی، محمدباقر، مباحثی در حقوق والدین و فرزندان، چاپ سوم، تهران: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۱.

منابع عربي

- ٣٠- ابن ادريس حلي، محمد بن منصور، السرائر، قم: دفتر انتشارات اسلامي، ١٤١٣ق.
- ٣١- ابن القيم الجوزي، محمد بن أبي بكر، إعلام الموقعين عن رب العالمين، ج ٥، بيروت: دار ابن الجوزي، ١٤٢٣ق.
- ٣٢- ابن الهمام، محمد، فتح القدير، بيروت: دارالكتب العلمية، ١٤١٥ق.
- ٣٣- ابن تيميه، أحمد بن عبدالحليم، مجموع الفتاوى، رياض: دار القاسم، ١٣٨٠ق.
- ٣٤- ابن تيميه، أحمد بن عبدالحليم، الفتاوى الكبرى، ج ٤، بيروت: دار الكتب العلمية، ١٤٠٨ق.
- ٣٥- ابن رشد، محمد بن احمد، بداية المجتهد، بيروت: دار الكتب العلمية، ١٤٢٢ق.
- ٣٦- ابن عابدين، احمد، حاشيه رد المحتار، قاهره: دارالكتب، ١٤٢١ق.
- ٣٧- ابن عبدالبر، يوسف بن عبدالله، التمهيد لما في الموطأ من المعاني والأسانيد، مراكش: وزارة الأوقاف، ١٤١٢ق.
- ٣٨- ابن قدامه، عبدالله بن أحمد، المغنى، بيروت: دار الفكر، ١٤٠٥ق.
- ٣٩- ابن كثير، إسماعيل بن عمر، تفسير القرآن العظيم، بيروت: دار الكتب العلمية، ١٤١٩ق.
- ٤٠- ابن منظور، محمد بن مكرم، لسان العرب، ج ١٤، چاپ سوم، بيروت: دار صادر، ١٤١٤ق.
- ٤١- أبو داود، سليمان بن أشعث، سنن أبي داود، بيروت: دارالكتب العلمية، ١٤١٨.
- ٤٢- أبو زهره، محمد، الأصول العامة للفقهاء المقارن، قاهره: دار الفكر العربي، ١٣٨٤ق.

٤٣- أبو زهره، محمد، الإمام مالك: حياته و عصره، آراؤه و فقهه، چاپ اول، قاهره: دارالفكر العربى، ١٩٥٨م.

٤٤- آخوند خراسانى، محمد كاظم، كفاية الأصول، قم: مؤسسه آل البيت، ١٤٠٩ق.

٤٥- آمدى، سيف الدين، الإحكام فى أصول الأحكام، ج ٤، چاپ اول، بيروت: دار الكتب العلميه، ١٤٠٣ق.

٤٦- انصارى، مرتضى، فرائد الأصول، ج ١، قم: مجمع الفكر الإسلامى، ١٤١٥ق.

٤٧- انصارى، مرتضى، كتاب المكاسب، ج ٢، چاپ اول، قم: كنگره جهانى بزرگداشت شيخ اعظم انصارى، ١٤١٥ق.

٤٨- بخارى، محمد بن إسماعيل، صحيح البخارى، بيروت: دار ابن كثير، ١٤٢٢ق.

٤٩- بن باز، عبدالعزيز، مجموع فتاوى، رياض: دار القاسم، ١٤٢٣ق.

٥٠- بن بيّه، عبدالله، المدخل إلى دراسة الفقه الإسلامى، بيروت: دارالعلوم، ١٤٢٠ق.

٥١- بهوتى، منصور بن يونس، كشف القناع عن متن الإقناع، بيروت: دار الكتب العلميه، ١٤١٨ق.

٥٢- ترمذى، محمد بن عيسى، سنن الترمذى، بيروت: دار الفكر، ١٤١٩ق.

٥٣- جزيرى، عبدالرحمن، الفقه على المذاهب الأربعة، تهران: انتشارات اسلاميه، ١٣٨٠.

٥٤- حر عاملى، محمد بن حسن، وسائل الشيعه، قم: مؤسسه آل البيت، ١٤١٦ق.

٥٥- حلى، حسن بن يوسف، تحرير الأحكام الشرعيه على مذهب الإماميه، ج ٢، چاپ دوم، قم: مؤسسه الإمام الصادق، ١٤١١ق.

٥٦- حلى، حسن بن يوسف، قواعد الأحكام، قم: مؤسسه النشر الإسلامى، ١٤١٣ق.

٥٧- حنفى، على بن محمد، كنز الدقائق، بيروت: دار الكتب العلميه، ١٤٢١ق.

ب) مقالات

- ۱- آشتیانی، ابوالقاسم، «تحلیل مبانی اطاعت فرزند از والدین در فقه امامیه»، فصلنامه فقه، شماره ۴۳، ۱۳۸۶.
- ۲- امامی، حسن، «آزادی عقل در فقه شیعه و اهل سنت»، مجله فقه اهل بیت، شماره ۶۵، ۱۳۹۰.
- ۳- بهجت پور، عباس، «نوآوری‌های شهید صدر در نظریه نظام فقهی»، مجله فقه، شماره ۵۲، ۱۳۸۵.
- ۴- پاسانیدیه، محمود، «حدود اطاعت از والدین در مسائل غیرشرعی»، فقه اهل بیت، شماره ۵۹، ۱۳۸۸.
- ۵- حکمت‌نیا، محمود، «تحولات اجتماعی و فقه خانواده، پژوهش‌های فقهی»، شماره ۵۴، ۱۳۹۷.
- ۶- حکمت‌نیا، محمود، «روش‌شناسی ابن قدامه در المغنی»، فقه و حقوق، شماره ۵۴، ۱۳۹۷.